

DOI: 10.30520/tjsosci.878048

**“ÖTEKİ AMERİKA”NIN SESİ: HOWARD FAST’İN SUÇSUZLAR ADLI ROMANINDA
YERLEŞİKLER VE GÖÇMENLER**

THE VOICE OF “OTHER AMERICA”: ESTABLISHMENT VS. IMMIGRANTS IN
HOWARD FAST’S NOVEL *THE PASSION OF SACCO AND VANZETTI*

Murat ERDEM¹

ÖZET

Bu çalışmada Amerikalı yazar Howard Fast’in *Suçsuzlar* (1953) adlı romanı üzerinden 1920’lerin Amerika’sına yönelik kültürel incelemeler gerçekleştirilerek, toplumda ön plana çıkmış siyasal, sosyal ve tarihsel olgulara yönelik çözümlerinin yapılması amaçlanmaktadır. Roman, kurgu olarak ABD tarihinde önemli bir yere sahip olan ve Boston’da gerçekleşen bir soygun ve iki güvenlik görevlisinin cinayete uğramasıyla ilgili suçlu bulunan iki İtalyan göçmeni Nicola Sacco ve Bartolomeo Vanzetti’nin adil bir yargılama geçirilmeden ölüm cezasına çarptırılma sürecini ele almaktadır. Bununla birlikte romanın esas olarak üzerinde durduğu konu göçmen ve anarşist olan bu iki İtalyanın kimliklerinden dolayı Amerikan toplumuna ve yerleşik düzene tehlike oluşturmalarıydı. Çalışmamızda yöntem olarak edebiyat/tarih kesişmesinin oluşturduğu zemin üzerinden hareket ederek “Öteki Amerika” olarak tanımlayabileceğimiz toplumsal yapı içinde yok sayılan, ötekileştirilen ve haksızlığa uğrayan kesimlerin yerleşik düzene karşı var olma ve kendilerini ifade edebilme mücadelesini ortaya koymaya çalışılacaktır. Bu bağlamda çalışmamızda, öncelikli olarak edebiyat ve tarih üzerine birkaç tartışma ele alınacak, ardından romanda ön plana çıkan kavramların siyasal ve kültürel boyutlarına yönelik nitel çözümler ve çıkarımlar yapılacaktır. 1920’lerin karanlık atmosferi içinde ötekileşen kesimler olarak göçmenleri, işçileri, radikalleri, anarşistleri, sosyalistleri ve komünistler ile birlikte bu düşünceleri savunan insanları değerlendirmek mümkündür. Bunların karşısında ise yerleşikler olarak tanımlayabileceğimiz muhafazakâr kesimlerin ırkçı, önyargılı ve yabancı düşmanı tutumları ile birlikte “kızıl korku” atmosferi içinde kurulu düzeni korumak adına adalet sistemi ve akademinin uygulamalarını görmekteyiz. Böylece edebiyat ve tarihin kesiştiği noktadan hareket ederek bir taraftan yerleşikler ve göçmenler arasındaki karşıtlığı incelerken diğer taraftan müesses nizamın devlet aygıtlarını nasıl kullandığını görmüş olacağız. İlginç olan bir nokta ise gerek Howard Fast, gerekse Türkçeye de çevrilmiş olan romanıyla ilgili olarak ülkemizde neredeyse hiç bir akademik çalışmanın yapılmamış olmasıdır. Zaten çıkış noktalarımızdan bir tanesi de bu olmuştur zira böylesi üretken bir yazarın ve eserinin tanınması araştırmacıların ve öğrencilerin ilgisini çekebilir.

Anahtar Sözcükler: Amerikan Tarihi, Amerikan Romanı, Yerleşikler, Göçmenler, Amerikan Adaleti

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, murat.erdem@ege.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2796-1736

ABSTRACT

This study aims to provide an analysis of political, social and historical facts prevalent in the American society by looking into the cultural aspects of the 1920s America through the lens of the American author Howard Fast and his *The Passion of Sacco and Vanzetti* (1953). The novel offers a fictional account of the execution of the two Italian immigrants, Nicola Sacco and Bartolomeo Vanzetti, without a fair trial. These two were convicted of a robbery that took place in Boston along with the murder of two security guards, an incident that plays an important role in American history. However, what the novel actually highlights is the threat posed to the American society and its established order by these two Italian immigrants and anarchists. In this study, building upon the intersection between literature and history, it is aimed to discuss the struggle of immigrants for existence and survival against this establishment. These people were subjected to discrimination and unjust treatment in a social structure, which can be defined as “The Other America.” In this respect, drawing upon discussion on literature and history, this study will attempt to juxtapose both narratives in order to unfold the political and cultural aspects emphasized in Fast’s novel. In the darkness of the 1920s, immigrants, workers, radicals, anarchists, socialists, communists and defenders of these worldviews in American society can be considered among those labelled as “others.” As opposed to them, local residents, with their racist, biased and xenophobic manners, stand as the representatives of the establishment and maintain its order via the practices of the law and academy in an atmosphere of the “Red Scare.” In this respect, from a perspective where literature and history intersect, while examining the conflict between the local residents and immigrants, we will unfold how the establishment employs state apparatus. Interestingly, in our country, although this novel by Howard Fast is translated into Turkish, almost no academic research has been carried out about the author and his work. I, therefore, consider this study to be of interest to researchers and students as it gives recognition to a prolific author and his novel.

Keywords: American History, American Novel, Establishment, Immigrants, American Justice

GİRİŞ

Yazar Howard Fast, New York kentinde yaşayan işçi sınıfı Ukrayna göçmeni bir Yahudi ailenin oğlu olarak 1914 yılında dünyaya gelmiştir. Küçük yaştan itibaren çalışma hayatı içinde yer alan Fast, bir taraftan New York Halk Kütüphanesi’nde yarı zamanlı çalışırken diğer yandan okumaya ve yazmaya başlamıştır. Yazarın Amerikan tarihine olan ilgisi eserlerinde yer bulmuş, dilimize de çevrilen *Özgürlük Savaşçısı Yurttaş Tom Paine (1943)* ve *Özgürlük Yolu (1944)* adlı romanları ile geniş kitlelere ulaşmış ve sinemaya da uyarlanan *Spartaküs (1951)* romanıyla tüm dünyada tanınmıştır. 1943 yılında Amerikan Komünist Partisi’ne üye olmasının sonucunda hükümet tarafından kara listeye alınarak kitaplarının kütüphanelerde bulundurulması ve okullarda okutulması yasaklanmıştır (Sorin, 2012, s.135-136). 2.Dünya Savaşı’nın hemen ardından başlayan Soğuk Savaş ve komünizm karşıtlığı ülkenin atmosferini gerginleştirmiş ve bu dönemde Kongre tarafından oluşturulan Amerikan Karşıtı Faaliyetleri İnceleme Komitesi yoğun bir faaliyet göstermiştir. Komite ülkenin önde gelen sanatçı ve yazarlarını incelemeye almış ve sorgulamadan geçirmiştir. McCarthyizm dönemi olarak da bilinen bu süreçte daha önce 1920’li yıllarda görülen “kıızıl korku” olarak adlandırılan komünizm karşıtlığı adeta toplumsal bir histeri ve paranoya haline dönüşmüştür. Howard Fast de bu komite tarafından soruşturularak Kongre çalışmalarını engellediği gerekçesiyle 1950 yılında 3 aylık bir hapis cezası almıştır. Bu komite tarafından 1953 yılında bir kez daha sorguya alınan yazar gizli komünist olabilecek hiçbir sanatçı ya da yazarın ismini vermemiştir. 1956 yılında Komünist Parti’den ayrılarak yazarlığa devam etmiş ve 2003 yılında ölümüne kadar arkasında çok sayıda eser bırakmıştır. Bununla birlikte siyasi görüşü

nedeniyle romanları ya da hikâyeleri kanon olan antolojiler içinde kolay kolay yer bulamadığını ve edebiyat çevreleri tarafından fazla benimsenen bir yazar olmadığını söylemek mümkündür.

Çalışmamızda ele aldığımız *Suçsuzlar* romanı ölüm cezası ile infaz edilecek olan Sacco ve Vanzetti'nin hapisanede geçirdikleri son 24 saati anlatırken, bu noktaya geliş sürecini, olayları ve ilgili olan tüm kişi ve kurumları detaylı bir biçimde ortaya koymaktadır. Adil olmayan yargılamaların ve yaşanan haksızlığın kurulu Amerikan düzeni içinde hangi parametreler dâhilinde oluştuğu tarihsel birçok olguya referans yaparak yazılmış olan eser tarafından açık bir biçimde ortaya konulmaktadır. Romanda bu parametreleri anlatan hikâyeler on sekiz farklı bölümde sunularak 1920 yılında başlamış olan ve yaklaşık yedi yıl süren dava süreci boyunca yaşanan bütün olaylar ele alınmış ve bir araya getirilerek okuyucuya sunulmuştur. Çalışmamızda ilk olarak tarih ve edebiyat kesişmesinin ortaya çıkardığı bazı kavram ve tartışmalar ele alınmaktadır. Ardından romanda ön plana çıkan ve temelde yerleşikler ile göçmenler arasındaki karşıtlığın yabancı düşmanlığı, “kızıl korku”, anarşizm ve hatta ırkçılık kavramları üzerinden yapılan incelemeler sunulmaktadır. Bu bölümlerde, kurulu düzene karşı tehdit olarak görülen daha çok göçmen ya da anarşist/komünist/radikal olarak nitelendirilen toplumsal kesimlere karşı yerleşiklerin kontrolündeki adalet sisteminin, gazetelerin ve akademinin tutum ve uygulamaları eser bağlamında örnekler ile ele alınıp tartışılacaktır.

1) Tarih ve Edebiyat üzerine Birkaç Not ve Tartışma

1980'li yıllarda edebiyat eleştirisinin, edebi eksenden çıkararak çok disiplinli yapıları içine alarak edebi eserlerin sadece edebiyat ya da sanat içinde değil aynı zamanda sosyal bilimlerin tüm disiplinlerini kapsayacak şekilde çalışma alanını genişletmeye ve geliştirmeye başladığını görmekteyiz. Bu dönemde çok disiplinliliği ya da disiplinler arasındaki kalın çizgileri kaldırmayı hedefleyen Kültür İncelemeleri (Kültürel Çalışmalar) yaklaşımı özellikle edebiyat alanında çalışan akademisyen ve araştırmacılar tarafından benimsenmiştir. Yeni Tarihselcilik olarak literatüre geçmiş olan bir başka yaklaşımı da bu çerçevede değerlendirmek mümkündür, “Yeni Tarihselcilik araştırmacılara tarih, antropoloji, sanat, siyaset, edebiyat ve ekonomi alanlarını birbirinden ayırıştıran sınırları geçmek adına yeni olanaklar sağlamıştır” (Veese, 1989, s. ix). Diğer bir ifadeyle çok disiplinli yaklaşımlar sosyal bilimlerin çalışma alanları arasındaki kemikleşmiş ve korumacı çizgileri ortadan kaldırmayı amaçlayarak ortak çalışmalarını içeren bir akademik iklim oluşmasına katkıda bulunmuştur. Tarih ve edebiyatın kesiştiği noktada duran Yeni Tarihselcilik, diğer birçok postmodernist kuram ya da yaklaşımlara benzer şekilde şüphecî, öznel, geleneksel tarih metinlerine, büyük anlatılara, merkeziyetçiliğe, baskın kültüre, ideolojilere ve hegemonik değerlere sorgulayıcı ve çoğu zaman karşıt bir tutum içinde olmuştur. Bu sayede tarihte ya da toplumda kendine yer bulamamış, yok sayılmış ve ötekileştirilmiş kesimlerin sesi olmak gibi bir fonksiyonu/görevi yerine getirdiğini söylemek mümkündür. Bu yaklaşımın bir başka önde gelen temsilcisi Stephen Greenblatt ise edebi eserlerin tarihsel bağlamıyla anlam kazandığını, edebiyatın tarihsel olaylara farklı bakış açıları getirebileceği, bir anlatı olarak tarih metinleriyle edebi metinlerin aynı düzlem üzerinde değerlendirilebileceğini ve edebiyat ile tarih arasındaki ilişkinin yeni tarihselcilik açısından önemini vurgulamıştır (Greenblatt, 2005, s.3). Bu yaklaşım aynı zamanda edebiyat araştırmacıları için edebi eser ve metinleri çözümlemede kullanılabileceği bir eleştiri yöntemi olarak akademik çalışmalar içinde yer almaktadır.

Tarih ve edebiyat metinleri ilişkisine bakacak olursak, tarih denilen anlatının aslında bir metin olduğu ve tarih metinlerinin de edebi ve kültürel metinlerden çok farklı olmadığı, tarihteki

gerçeklerin/olayların/olguların tam olarak yazılamayacağı ve ancak yorum ya da gerçeğin bir kısmının sunulabilmesi söz konusudur. Bu basit gibi görünen önerme aslında içinde birçok kavramı ve edebiyatın tarihe karşı birçok sorusunu beraberinde getirmektedir. Bu sorular tarihin nesnel olamayacağından başlayarak, tarih metinlerinin diğer birçok metinler ile ilişki içinde olduğu, yazanın kimliğinden ele alınan dönemin ekonomisine, siyasi atmosferine, toplumsal inanç ve eğilimlerine, kültürel pratik ve değerlerine, baskın ideolojilerine kadar birçok paradigmayı içine almaktadır. Bununla birlikte tarih yazımı da tarihi belge ve kayıtlar üzerinden seçilerek oluşturulan metin ve yazılan bir anlatıdır, tıpkı edebiyat gibi:

Tarihsel olaylar, kayıtlar bu anlamda nötr değerdedir. Ancak tarihçinin seçtiği kurgusal yapının içine dâhil olduklarında anlam ya da değer kazanırlar. O zaman tarihçinin hangi olay örgüsü yapısını seçeceği, anlaşılır bir hikâye oluşturmak için tarihsel olayları nasıl düzenleyeceği önem kazanır. Çünkü tarihsel anlar çok farklı biçimlerde öykülenebilir ve böylece olayların farklı yorumları ve farklı anlamları üretilmiş olur. (Uysal, 2011, s. 11)

Edebiyat ile tarih arasında tarihin bir dönemine ya da sürecine yönelik yapılan incelemelerde ve anlatının oluşturulmasında edebiyatçıların bazı avantajları söz konusudur. Örneğin tarihçi yazdığı tarih ile ilgili olarak yaptığı bir hata ya da eksiklik karşısında hem diğer tarihçilere hem de tüm okuyuculara karşı sorumluluk taşımaktadır, çünkü yazdıklarının gerçekliği her kesim tarafından sorgulanabilmektedir. Ancak edebiyatçı ya da romancı için bu her zaman geçerli değildir. Zira tarihsel bir roman yazarken, tarihsel gerçekleri kullansa bile, tarihi kurgulayarak farklı bakış açıları sunabilmekte ve buna göre anlatılar oluşturabilmektedir. Bununla birlikte bir tarihçi gibi büyük sorumlulukları olmamakta ya da yazdıkları tarihçiler gibi yargılanmayabilmektedir. Diğer bir ifadeyle edebiyatçının özgürlük ve hareket alanı tarihçiden daha geniştir. Bu özgürlük aynı zamanda edebi metinlerin tarih gibi belgeye dayalı çalışmaların düşebileceği belge boyutunda sınırlı olmak zorunluluğunu ortadan kaldırabilmektedir. Ayrıca “tarihsel belgeler edebiyat eleştirmeni tarafından çalışılan metinlerden daha az anlaşılabilir değildir” (White, 1996, s.91). Yani Son olarak edebiyatçının anlatı biçimi ve üslubunda kullandığı edebi yöntemler, evrensel temalar ve söz sanatları bir tarihçiye göre okurların duygu ve düşünce dünyasına daha büyük bir etki yaratabileceğini söylemek mümkündür.

Romanın tarihselliği ile tarihin yazımı arasında bir başka benzer süreç ise ele alınan bir konunun ya da yaşanan bir olayın gerçekleştiği dönemi ile anlatıların yazıldığı dönemin genellikle farklı zaman dilimlerinde olmasıdır. İncelediğimiz çalışmada yazar Fast romanını 1953 yılında yazmış ancak ele alınan Sacco ve Vanzetti davası 1920-27 yılları arasında gerçekleşmiştir. Yazar elbette ilgili döneme ait birçok belgeyi ya da arşivi okumuş ve incelemiştir, ancak yazma süreci büyük oranda 1950’li yılların başında ve o dönemin iklimi içinde gerçekleşmiştir. Yani olayın yaşandığı dönem ile yazıldığı dönem arasında zamana bağlı olarak toplumsal değer ve kültürel kodlarda farklılıklar olması söz konusudur. Her dönemin kendi “zeitgeist”i içinde kendine ait değerleri, eğilimleri ve anlamları olduğu göz önünde tutulursa geçmişte yaşanan bir olayı bağlamından koparmadan bugüne aktarmak her açıdan oldukça zor ve sıkıntılıdır. Keza 1950’li yıllarda bu konuyu inceleyen bir tarihçi için de benzer bir süreç ve zorluk söz konusudur. Bunlara ek olarak bir başka boyut ise yazılan tarihi metnin ya da edebi eserin okuyucu tarafından okunduğu ve anlamlandırıldığı dönemin değerleri ve kültürel kodlarıdır. Yani 2021 yılında okunan ve 1950’li yıllarda yazılıp 1920’lerde yaşanan olayları anlatan bir roman ya da tarih kitabından okuyucu bağlamında çok farklı anlamların/anlamlandırmaların ortaya çıkması mümkündür. Bu noktada bilimsel ve nesnel olarak yazılan tarihi metinler ile edebi veya sanatsal olarak üretilen metinler

karşılaştırıldığında daha önce değindiğimiz kurgu/kurgu olmayan anlatı biçimlerinde olduğu gibi edebiyatın tarihten daha avantajlı bir konumda olduğunu söyleyebiliriz. Şöyle ki, tarihi metinlerin çok fazla ya da farklı anlamlar üretmesi kendi içinde çelişkilere ya da eksikliklere neden olabilirken, edebiyat açısından metinlerin çok farklı anlamlar üretebilmesi, daha değerli olması gibi bir sonucu ortaya çıkarabilmektedir. Aslında hem edebiyatçı hem de tarihçi sadece gerçeği değil aynı zamanda gerçeği yorumlayarak ortaya çıkarılacak anlamın arayışında olup son derece benzer amaç ve işleve sahiptirler. Elbette gerçeğin ne olduğu ve nasıl temsil edildiği konusu Aristo'dan Auerbach'a uzanan kapsamlı tartışma bu makalenin boyutları dışındadır. Çalışmamızda yukarıda değinilen tartışmalar bağlamında romanın metni üzerinden tarihsel okumalar yaparken hem romana hem de tarih kitaplarına referanslar yapacağız, ancak ele alacağımız konuların esas kaynağını romanda ön plana çıkan olgular oluşturacak ve edebiyat/tarih kesişmesinin bulunduğu noktadan çözümlemeler ve çıkarımlar yapmaya çalışacağız.

2) Beyaz Amerika'nın "Kızıl Korku"su

1917 yılında Rusya'da gerçekleşen Bolşevik Devriminin ve ülke rejiminin komünist sisteme dönüşmesinin yankılandığı yerlerden bir tanesi kapitalizmin merkezi konumunda olan Amerika Birleşik Devletleri olmuştur. 19.yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızla gelişmeye başlayan sanayi ve I. Dünya Savaşı'na paralel olarak daha da büyüyen ekonomisiyle ile dünyanın en büyük endüstriyel gücü haline dönüşen ABD, tarihinde olmadığı kadar büyük bir işçi nüfusuna sahip ülke konumuna gelmiştir. Buna ek olarak oluşan bu işçi sınıfının önemli bir bölümünü yakın dönemde ülkeye gelen göçmenlerin oluşturduğu göz önünde tutulursa Rusya'da yaşanan komünist devrimin ABD açısından büyük bir kaygı ve endişe yarattığını söylemek mümkündür. Bolşevik devrimin yansıması olarak Amerikan toplumunda ortaya çıkan "kızıl korku" ise kısa sürede sosyal bir paranoya ve toplumsal bir histeriye dönüşerek uzun bir dönem ülkenin ve siyasi yönetimlerin bir numaralı gündemi haline gelmiştir. Kızıl korku kavramının sadece komünizm bağlamında değil, aynı zamanda anarşizm, sosyalizm ve bu dönemde gelen göçmenlere karşı duyulan şüphe ve zenofobik tutumla da göz önünde bulundurulması değerlendirilmesi isabetli olacaktır. Zira yükselen bu fikirler kapitalizm üstüne kurulmuş ABD için bir kaygı unsuru haline dönüşürken aynı zamanda bu dönemde din ve dil olarak farklı ülkelerden gelen göçmenlerin yükselen bu fikirleri savunması yerleşik düzene karşı büyük tehdit olarak algılanmaktaydı. Örneğin bu dönemde, özellikle büyük şehirlerde anarşizm İtalyanlar ve Yahudiler tarafından benimsenmiş ve 1919 yılında ABD Hükümeti 247 anarşist ve sosyalisti (aralarında Emma Goldman ve Alexander Berkman vardır) sınır dışı etmiş ve bu insanlar geldikleri İtalya ve Doğu Avrupa bölgelerine geri dönmüşlerdir (Marshall, 2010, s. 500). Bu dönemde çıkarılan Casusluk Kanunu (Espionage Act) ile Kışkırtma Kanunu (Sedition Act) olarak bilinen yasalar temel olarak ABD devletine, ordusuna ve düzenine karşı olabilecek her türlü faaliyetlere karşı sert yaptırımlar getirmiş ve özellikle savaş ve askerlik karşıtı olan kesimler ile göçmenler ve işçi sendikaları sıkı gözetim altına alınmıştır.

Müesses nizam açısından "kızıl korku"yla oluşan iklim içinde ülkenin birliğini ve düzeni bozabilecek potansiyel tehditlere karşı harekete geçişi dönemin Adalet Bakanı Alexander Palmer'ın adıyla özdeşleşen "Palmer Baskınları" ile gerçekleşmiştir. Bu baskınlar ve tutuklamalar 1919 yılının Ekim ayında başlamış ve yaklaşık 7 ay boyunca ülkede sol, komünist, anarşist olarak tanımlanan kesimlere ve işçi sendikalarına göz açtırılmamıştır. Bakan Palmer'ın evinin bombalanması ardından başlayan bu çalkantılı süreç 1920 yılının ortalarına kadar devam etmiştir. Yine bu dönem içinde, Wall Street'e yönelik 16 Eylül 1920 tarihinde gerçekleştirilmiş büyük bir bombalama olayında 30'un üstünde insan hayatını kaybetmiş, eylemi gerçekleştirenler

yakalanmamış olsa da tüm şüpheler Amerikan hükümeti ve kapitalizm karşıtı olarak bilinen anarşist ve radikal olarak tanımlanan İtalyan kökenli Galleanist grubu üzerinde toplanmıştır. Bu dönemde ön plana çıkan bir başka isim ise ilerleyen dönemde FBI'ın kurucusu ve uzun yıllar yöneticisi olacak J.Edgar Hoover olmuştur. Bakan Palmer henüz genç ama oldukça hırslı olan Hoover'ı kendisine özel asistan olarak seçmiş ve o dönemdeki Adalet Bakanlığı Soruşturma Bürosunun başına atayarak kurulu düzene tehdit olan tüm unsurlara karşı baskınları yürütmüştür (Friedman, 2005, s. 41). İşte böylesi bir atmosfer içinde incelediğimiz romanın ana kahramanları iki İtalyan göçmen Sacco ve Vanzetti'ye karşı soygun ve cinayet davası açılmıştır. Özellikle Wall Street'de yaşanan büyük bombalama olayı İtalyan göçmen, komünist ve aynı zamanda anarşist olan Sacco ve Vanzetti aleyhine açılan davanın siyasi bir boyuta dönüşmesine neden olmuş ve mahkeme sürecini olumsuz yönde etkilemiştir (Gage, 2009, s. 1-2).

Kızıl Korku bağlamı içine aldığımız anarşizm kavramına kısaca değinecek olursak, bu düşünce biçimi 19. yüzyıl son döneminde uluslararası bir hareket olarak kapitalist ekonomik üretim biçimlerine ve yükselen ulus devlet yapısına karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Anarşizm otorite ya da hiyerarşiye karşı olmakla birlikte yatay şekilde konumlanmış kurumlara karşı değildir. Onlara göre kendi yönetebilecekleri merkezi olmayan kurumlar ile bağımsız yaşam alanları kurulabilir ve insanların ihtiyaçları karşılanabilir. Ancak devlet ya da hükümet gibi hiyerarşik ve merkezi sistemler, otoriter kurumlar bunları engellemektedir (Marshall, 2010, s. 625). Siyasi düşünce olarak komünist ve sosyalist çizgiye yakın olan bu yaklaşım hemen hemen her ülkede taraftar bulmuş ancak siyasi bir grup ya da güç oluşturamamışlardır. Romanımızın başkahramanları olan Sacco ve Vanzetti kendilerini anarşist olarak tanımlamakta, Amerika gibi kapitalist bir ortam içinde radikal bir duruş sergilemekte ve baskın olan kültüre karşı tehlike olarak algılanmaktadırlar. Aslında 20. yüzyılın başında ülkeye gelen on binlerce İtalyan gibi, tarımsal geçmişe sahip bu iki genç adam da fırsatlar ülkesi ABD'de kent yaşamına katılıp sanayi işçisi olmak gibi bir rüyaya sahiptiler (Avrich, 1991, s. 9). Sacco henüz on yedi yaşındayken 1908 yılında ülkesi İtalya'dan Amerika'ya göç etmiş ve bir ayakkabı fabrikasında düzenli iş bulmuş, evlenmiş ve vatandaşlığa henüz kabul edilmemiş olsa da oturma ve çalışma iznini almıştır. Vanzetti ise yirmi dört yaşında ABD'ye göç etmiş, gündelik işlerde çalışmış ve en son olarak sokakta balık satarak geçimini sağlamıştır. Her iki göçmen de İtalya'nın az gelişmiş, eğitim seviyesinin düşük ve ülkenin tarımsal kesimi olan güney bölgesinden gelmişlerdir. ABD kapitalizmin vahşi çarkları ve özellikle bu dönem gelen vasıfsız göçmenlere karşı toplumdaki ön yargılı tutumlar bu iki genç insanın anarşizmi benimsemesini ya da bu düşünceyi bir çıkış noktası olarak görmelerine neden olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca bu dönemde Amerika'daki anarşizm düşünce ve hareketlerinin başını İtalyan göçmenler ve Yahudiler çekmekteydiler (Zimmer, 2015, s. 2). Buna da bağlı olarak Sacco ve Vanzetti sahip oldukları İtalyan kimlikleriyle toplumdaki önyargı ve dışlamalara karşı bir duruş olarak kendilerini ifade edebilecekleri bu gruplar içinde yer almışlardır.

3) Amerikan Düzeni: Yerleşikler ve Göçmenler

ABD tarihinin aslında bir göç tarihi olduğunu, ülkenin göçmenler tarafından kurulduğunu ve farklı coğrafyalardan gelen göçmenlerin ülkeyi her açıdan daha zenginleştirdiği söylemi oldukça yaygındır. Ancak 19. yüzyılın sonuna doğru Asya'dan ve 20. yüzyılın başlarında Doğu Avrupa'dan ülkeye gelen çok sayıda göçmen daha öncekilerden farklı dil ve din mezheplerine sahiptirler. "Bir rüyanın peşinde Avrupa'dan göçmenler kentlere akın etmekte, en kısa yoldan iş ve aş peşine düşüp yerleşmişliğin keyfini aramaktaydılar. Doğduğu yerden kopup gelenlerin hemen hepsi yoksul, çaresiz ve endişeliydiler" (Kırtunç, 2007, s. 35). İtalyan, Polonyalı, Çek, Macar, Litvanyalı ve Rus

Yahudileri hem ABD kültürüne hem de kurulu düzene oldukça yabancı ve aynı zamanda birleriyle de farklılıkları fazla olan bir göçmen kuşağını oluşturmuşlardı (Massey, 1995, s. 640). Hatta sayıları ve farklılıklarına bağlı olarak gelen bu göçmenler için "Yeni Göçmenler" tabiri de kullanılabilir. Bunun karşısında ise ülkeyi kuran ve yerleşik düzeni muhafaza etmeye çalışan beyaz Protestan Anglo Sakson Amerikalılar bir anlamda yerleşikleri temsil etmekteydiler. Yerleşikler (Establishment) kavramını genel olarak bir yerde/ülkede uzun süredir yaşayan, siyasal, sosyal ve kültürel düzeni kuran ve aynı zamanda muhafaza eden güçlü ya da elit kesimler için kullanmak mümkündür. Bu kesimler genelde devletin yönetiminde ve büyük şirketlerde yer alarak kurulu düzenin değerlerini, ideolojilerini ve dolayısıyla kendi varlıklarının devamlılığını sağlarlar. İncelediğimiz roman bağlamında 1920'ler ABD yerleşik düzenine bakacak olursak, Cumhuriyetçi ve muhafazakâr Başkan Warren Harding ile kapitalizmi sonuna kadar benimsemiş Başkan Calvin Coolidge ve yönetimlerini görmekteyiz. Keza Adalet Bakanı Alexander Palmer, Massachusetts Valisi Alvan Fuller, danışma komitesinde yer alan Harvard ve M.I.T. rektörler, Hakim Webster Thayer ve Savcı Frederick Katzman gibi kişiler ve tutumları yerleşikleri temsil etmektedir.

Yazar Fast *Suçsuzlar* romanına cezaevinde suçluluk duygusu ve azap içinde bulunan Portekiz göçmeni bir ailenin oğlu olan Celestiona Madeiros hikâyesi üzerinden başlamaktadır. Yirmi beş yaşında olan Madeiros küçük yaşlardan itibaren suç dünyası içinde bulunmuş ve on sekiz yaşında işlediği cinayetten dolayı ölüm cezasına çarptırılmış, Sacco ve Vanzetti ile birlikte elektrikli sandalyede bitecek günü beklemektedir. "Topu topu yirmi beş yıl yaşamıştı ve bu kadarcık ömrünün bir bölümü de cezaevinde geçmişti. Böyle olduğu halde, o kadarcık süreye onca kötülüğü nasıl sığdırabildiğini de aklı almıyordu" (Fast, 1975, s.14). Ölüme çok yaklaştığı bu noktada bir taraftan hayatıyla ilgili sorgulamalar yapmakta, diğer taraftan South Braintree kasabasında gerçekleşen soygun ve cinayet ile ilgili olmadıklarını bildiği Sacco ile Vanzetti'nin içine düşmüş oldukları durumdan dolayı vicdan azabı çekmektedir. Madeiros'un küçük yaşlarda ailesiyle göç edip geldiği Amerika'ya uyum sağlayamadığı ve bu dönemde ülkeye gelen birçok diğer göçmen gibi suç dünyasının içinde kaldığı görülmektedir. Kendisiyle ilgili yaptığı sorgulamada içinde bulunduğu durumun sorumlusu olarak ailesini suçlamakta ve kızgınlık içinde "bütün soyunun sopunun ömür sürdüğü Azor'larda kalmadıkları için ana babasına" lanet okumaktadır (13). Yazar, Madeiros'un da kişisel hatalarının olduğunu ancak Amerika'daki kurulu düzenin bu genç adamın cezaevinde sonlanacak hayatında etkili olduğunu vurgulamıştır: "Önceleri Massachusetts'in New Bedford, sonraları Rhode Island'ın Providence kasabasındaki pis arka sokaklarda yoksulluk içinde bakımsız, eğri büğrü, çarpık çurpuk büyüdü" (14). Madeiros aslında 20. yüzyıl başında Amerika'daki büyük şehirlerinde var olan sistemin tipik bir göçmen kurbanını temsil etmektedir. Yukarıda değindiğimiz yeni göçmen dalgası içinde yer alanlar hem dil ve kültür hem de ekonomik olarak sisteme uyum sağlayamadıklarında alternatif olarak karşılıklarına çıkan büyük suç dünyasına kolayca karışırlardı. Yazar Fast, Madeiros'un da bu düzenin bir kaybedeni olduğunu "Sözün kısası, bir hırsızdı. Onu hırsız yapan, kendisinin ne anlayabildiği ne de açıklayabildiği, başkalarının ise açıklamaya yanaşmadıkları bir yığın karmaşık koşulun bir araya örülmesi oldu. Gettolar ve sokaklardaydı. Yaşam dekorunun bir parçasıydı" sözleriyle açıklamaktadır (15).

Romanda müesses nizamın ve yerleşiklerin temsilcilerinden biri konumunda olan cezaevi müdürü Sacco ve Vanzetti ile ilgili gelişmeleri takip etmekle birlikte görevini olabildiğince tarafsız biçimde yerine getirmeye dikkat etmektedir. Kendisini yargıç ya da karar verici değil adalet ve kanunların uygulayıcısı olarak görmektedir. Bununla birlikte yaklaşık yedi yıldır süren davalar ve defalarca kez ölüm infazının ertelenmesi müdürün de alışık olduğu bir durum değildir. Sacco ve Vanzetti'nin

mahkûmiyet süreleri içinde kendisine bir sorun çıkarmamış olmasından memnun kalmış, hatta onlara sempati duyduğunu, katil olabilecek kişiliklere sahip olmadığını şu sözlerle ifade etmiştir: “Onların suçlandıkları cinayet, insanı köpek gibi öldürebilen, soğukkanlı canilerin işi. Oysa bunlar çok başka insanlar... ikisi de yaşama yumuşak bakıyorlar” (27). Ancak bu ifadelerin hemen ardından ait olduğu yerleşik düzene uygun görüş ve şüphelerini dillendirmektedir: “Ben anarşistler hakkında da, komünistler hakkında da, sosyalistler hakkında da pek bir şey bilemiyorum. Sacco ile Vanzetti bu üçü de olabilir. Tepeden tırnağa kötülüğe bulanmış olabilirler” (27).

1920 yılında başlayan Sacco ve Vanzetti davası infazların gerçekleşeceği 1927 yılına kadar gazetelerde çok fazla yer almamış sadece başlangıcında ve sonunda geniş yer bulmuştur. Bu haberler dava süreci ya da adalet mekanizmalarından çok olayın kendisiyle ilgili olmuştur. Yazar Fast romanında bu durumu şu şekilde yansıtmıştır: “Boston, New York City ve Philadelphia’daki büyük gazeteler bile, davayı kırk yılda bir birkaç satırla geçiriyorlardı. Dava başlayalı öyle çok olmuştu ki!”(31). Hele Sacco ve Vanzetti’nin ailesi ya da çevresiyle ilgili haberler neredeyse yok derecede az ya da basmakalıp ifadeler ile geçirilmiştir. Ölüm infazının gerçekleştirileceği tarihten bir gün önce bir gazeteci Nicola Sacco’nun ailesini ziyarete gitmeye karar verir. Amacı eşiyile görüşüp ertesi gün neredeyse tüm gazetelerinin manşet ve haberlerinin aynı olacağını bildiği için farklı bir haber ya da hikâye çıkarmaktır. Bugüne kadar, anarşist, kışkırtıcı, hırsız ve katil gibi sıfatlarla anılan Sacco’nun aynı zamanda bir eş ve iki çocuk babası olması gibi bir gerçek de vardı. Gazeteci, Sacco’nun eşi Rosa ile yaptığı görüşme ve aileyle ilgili yaptığı gözlemler sonrasında oldukça şaşırılmıştır, zira Sacco’nun gayet iyi bir koca ve aile babası olduğunu anlamıştır. Bu noktada Sacco ve Vanzetti’nin cezaevinde bitecek olan hayatlarına yüzeysel baktığını fark etmişti çünkü “Anarşist, komünist ya da işte onun gibi bir şey olan yoksul bir balıkçı ile uğraşıp didinen bir kunduracının davranışlarına neden olan sorunları anlamak gereğini o ana kadar hiç duymamıştı” (39). Yazar Fast, bu gazeteci üzerinden kurulu düzenin göçmenleri yok saydığını, anlamak istemediğini ve seslerinin duyulmasına izin vermediğini vurgulamıştır. Ayrıca bu göçmenlerin yerleşikler ile karşılaştırıldığında köksüzlüklerini yine gazeteciyle ilgili yaptığı tanımlamada açık bir biçimde ortaya koymuştur. Şöyle ki gazetecinin “kendisi bir Yankee-Amerikalıydı, sapına kadar Yankee çocuğuydu. Doğma büyüme Bostonlu olması bir yana, dedesi de Bostonluydu, dedesinin dedesi de Massachusetts’in Plymouth kasabasında doğmuş, dedesinin dedesinin dedesi ise Massachusetts’in Salem kasabasında dünyaya gelmişti” (33). Diğer bir ifadeyle, gazetecinin aile geçmişi ve soyağacı Amerika’nın kurucusu olan ilk yerleşimci kuşağa kadar geriye gitmekte ve muhafazakâr Amerikan yerleşiklerini temsil etmektedir. Kuşkusuz gazeteciliğin tanımı olan gerçekleri araştırıp toplumu bilgilendirmek görevi ve kamu adına sistemin gözetleme işlevi ağır aksak gerçekleşmektedir. Hele basın özgürlüğünün anayasa güvencesi altında olduğu bir ülkede gazeteciler bile bunları haber yapmazken ya da yapamazken, kurulu düzenin kültürü içinde yer alan beyaz Anglo Sakson Amerikalıların bu yeni göçmen sınıfının temsil ettiği “Öteki Amerika”yı görmesi veya anlaması oldukça zordur. Bununla birlikte gazeteci bu kadar kolay ulaşabildiği ve gördüğü gerçekler karşısında fikirsel olarak yumuşamış ve evden ayrılırken son anda fark ettiği bir durum onu sarsmıştır. Ziyaret sırasında gördüğü Sacco’nun küçük kızı yedi yaşındadır ve babasının yaklaşık yedi yıl cezaevinde tutuklu olarak kalmaktadır. Yani bu küçük kız çocuğu babası hapisteyken dünyaya gelmiş ve bu zamana kadar babasız olarak büyümüş ve ertesi gün gerçekleşecek idamdan sonra babasını bir daha hiç göremeyecektir. Bu manzara karşısında “Gazeteci başka bir adam olmuştu, artık hiçbir zaman eskisi gibi olamazdı” (40).

Ana akım gazeteleri içinde romanda yer almayan ancak tarihsel olarak az sayıda örneklerden bir tanesi bu ana kadar Sacco ve Vanzetti davasına mesafeli olup çok az ilgi gösteren *Boston Herald* gazetesinin, 26 Ekim 1926 tarihli sayısında yer alan editoryal yazıdır (Temkin, 2009, s. 24-25). Mederious'un itiraf girişimi ardından davanın tekrar görülmesi talepleri yargıç tarafından reddedilmiştir. Bunun üzerine gazeteci F. Lauriston Bullar adeta bir manifesto biçiminde kaleme aldığı yazıda davaların adil yürümediği, yeni bir tanık olan Mederious'un açık bir mahkemede sorgulanması gerektiği ve gerçeğin ortaya çıkarılarak dava üzerindeki şüphelerin ortadan kaldırılması gerektiğini ifade edilmiştir. Gazeteci Bullar aynı yıl bu yazısından dolayı Pulitzer ödülünü kazanmıştır.

4) Adalet Sistemi ve Mekanizmaları

1927 yılında Massachusetts Valisi Alvan Fuller, yaklaşık yedi yıldır devam eden davaların adil bir biçimde gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirilmesi için bir komite oluşturur ve başına Harvard Üniversitesi Rektörü ve aynı zamanda hukukçu olan Abbot Lawrence Lowell'ı getirir. Üç kişilik komitenin diğer üyeleri M.I.T (Massachusetts Institute of Technology) Rektörü Samuel W. Stratton ve emekli eyalet yargıç Robert A. Grant'tır. Komite hazırladığı raporda davaların zaman zaman sıkıntılı olsa da verilen ölüm hükümlerinin doğru olduğu kararına varmıştır. Harvard Rektörü Lowell'ın yerleşik beyaz Anglo Sakson tutumunu, örneğin üniversiteye yeni giren siyah öğrencilerin yurtlarda kalmasına izin vermemiş, gerekçe olarak siyah ve beyaz öğrencilerin bir arada kalmalarının siyahlara yönelik ırkçı ve aşağılayıcı bakış açısını arttırdığı şeklinde olmuştur (Painter, 1971, s. 628-29). Bunun yanı sıra, özellikle üniversiteye giren Yahudi öğrencilerin sayısının artmasını engellemek için ülke nüfusundaki oranlarının göz önüne alınarak oluşturulacak bir kota ile gerçekleşmesini savunmuş. Buna da siyahlara benzer bir gerekçe ile üniversitede olası artacak olan Yahudi karşıtlığının, Yahudi öğrenci sayısını azaltarak gerçekleştirilebileceği şeklinde olmuştur (Pollak, 1983, s. 116). Görüldüğü üzere bu dönemde Amerikan toplumunda azınlıklara karşı olan eğilim kaçınılmaz olarak ülkenin en köklü kurumlarından olan Harvard Üniversitesi'ne de yansımıştır. Romanda Rektörün bu tavrı açık bir biçimde okuyucuya sunulmaktadır: "Rektörün Amerika Birleşik Devletleri'ndeki azınlıkların çoğu için aynı nefreti duyduğunu belirtmek gerekir" (Fast, 1975, s. 42). Bu dönemde Harvard'da görev yapmakta olan ceza hukuku profesörü Felix Frankfurter 1927 yılının Mart ayında yayınlanan *Atlantich Monthly* dergisine uzun bir yazı yazarak yapılan tüm davaların ve delillerin şüpheli olduğu, hukuki uygulamaların eksik yapıldığı ve yeniden bir mahkeme kurulup davanın yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Yahudi kökenli olan Frankfurter'in bu tutumu sonunda üniversiteden ayrılmak zorunda kalacağı bir sürecin de parçası olmuştur. Romanda da Harvard Üniversitesi'nde ceza hukuku profesörü olarak geçen bu karakter, kitabın 4.bölümünde oldukça detaylı bir biçimde yedi yıllık davanın tüm sürecini hatta tanıkların ifadelerine kadar detaylarını Sacco ve Vanzetti'nin infaz edileceği günde yaptığı bir ders içinde anlatır. Hatta bu derse gazetecilerin girmesine izin vererek tutumunu açık bir biçimde kamuoyuyla da paylaşmaktan çekinmez. Ancak derste söylemek isteyip dillendiremediği konu: "Üniversite Rektörü, Eyalet Valisi ve yargı makamında oturan yargıç tarafından ele geçirilmiş, onlar tarafından yönetilen ve onlar tarafından yürütülen bir mahkemede, Sacco ile Vanzetti gibi iki kişi için adalet diye bir şeyin söz konusu olamayacağı" gerçeğidir (58). Romanda Frankfurter'in yapmış olduğu aleni ders ve yargılamaların adil olmadığı tespiti Harvard Rektörünü öfkelenendirir, Frankfurter'i odasında beklerken, Hukuk Fakültesi dekanı ile yaptığı konuşmada farklı ırklardan gelen göçmenlere karşı olan tavrını şu sözlerle ifade etmiştir: "Atalarım bu topraklar üstünde duru bakışlı, temiz yüzlü bir ırkın tohumunu yetiştirdiler. O zamanlar Sacco ve Vanzetti gibi adlarla

uğraşmazdık. Lodge'lar, Cabot'lar, Bruce'lar, Winthrop'lar, Butler'lar, Proctor'lar, Emerson'lar vardı o zaman. Hem de yığın yığın. Bir de bugün bakıyorum çevreme --- nereye gitti o ırk?" (62). Rektörün dekan ile olan konuşması Frankfurter'in gelmesiyle kesilir. Ortam bir hayli gergindir, Rektör yargılama sürecinde kurulan komitenin başı olarak adli süreci incelemiş ve onay yazısını Fast'in deyimiyile "Rektör bunu, tıpkı bir ölüm fermanını imzalarcasına imzalamıştı" (69). Keza Frankfurter oldukça sert ve "acımasız bir tavırla, 'Yaşlısın' dedi, 'yine de ölümü seviyorsun. Sen bir cellatsın, ihtiyar!" diyerek Rektöre ve komite adına almış olduğu karara karşı çıkıştı (67). Rektör önce komitenin tüm tanıkları dinleyerek ve süreci inceleyerek kuşkuya yer bırakmadan böyle bir sonuca vardıklarını adeta savunma yaparak ifade etmiş ardından Frankfurter'e "Size daha fazla dayanmam, beyim. Defolun!" diyerek odasından kovmuştur (69). Bu bölümde yazılı birçok bilginin yukarıda değindiğimiz Felix Frankfurter'in *Atlantic Monthly* dergisinde yazdığı uzun makaleyle örtüştüğünü görmekteyiz. Romanın da ana çıkış noktası olan bu iki göçmenin adil bir şekilde yargılanmadığı ve adaletsiz bir biçimde ölüme gönderildiği görüşü tarihsel olarak da kabul görmektedir.

Sacco Vanzetti davasına gönüllü savunma avukatı olarak katılan Michael A. Musmanno, 1961 yılında Pennsylvania Yüksek Mahkeme hâkimliği yaptığı sırada Amerikan Barosu Dergisi için yazdığı makalede bu davanın adil gerçekleşmediğini yazmıştır. Makalede ele aldığı konulardan bir tanesi Savcı Frederick Katzman'ın ön yargılı tutumuyla ilgiliydi. Örneğin bir radikal olan Vanzetti, Plymouth Cordage şirketinde çalışan işçilerle birlikte olup onları çalışma koşulları ve düşük ücretlerden dolayı greve gitmelerinde etkin rol oynamıştı. Ancak görülen ceza davasının bu grev ya da sanıkların siyasi düşünceleriyle hiç bir ilgisi bulunmamaktaydı. Mahkemenin jürisinde bulunan bir üyenin aynı şirkette ustabaşı olduğunu bilen Savcı Katzman yapılan çapraz sorgularda davayla ilgisi olmayan sorularla dolaylı yoldan bu konuları gündeme getirmiş ve jürinin bilmesini sağlamıştı (Musmanno, 1961, s. 31). Keza savaş karşıtı düşüncelere sahip Sacco ve Vanzetti, ABD'nin 1917 yılında I.Dünya Savaşı'na katılırken Meksika'ya kaçmalarını gündeme getiren Savcı Katzman, onlara ülkeyi sevip sevmediklerini, neden orduya katılmadıklarını ve Meksika'ya gittiklerini sormuştur. Bunların davayla hiç bir ilgisinin bulunmamasının yanı sıra, henüz resmi Amerikan vatandaşlığına kabul edilmedikleri için isteseler dahi askere alınmaları söz konusu değildi (33-34). Savcı Katzman amacına ulaşmış ve zaten yerleşiklerden oluşan jüriye bu iki sanığın İtalyan, göçmen, radikal, anarşist, işçileri ajite edip greve yönlendiren komünist, ABD'yi sevmeyen ve askerlikten kaçan kişiler olduğunu jürinin bilmesini sağlamıştır.

Sacco ve Vanzetti'nin mahkeme sürecine ve özellikle Yargıç Webster Thayer'in tutum ve kararlarına bakacak olursak adil yargılanmayla ilgili birçok konunun göz ardı edildiğini söyleyebiliriz. İki İtalyan göçmenin 1921 yılında yapılan dava ve oturumlarda suçlu bulunmasının ardından savunma avukatlarının yapılan mahkemelerde tanık ifadelerinin çeliştiği, balistik incelemelerinin tartışmalı olduğu ve mahkûm Mederious'un itirafçı olma talebi gibi gerekçeleri kullanarak tekrardan mahkeme yapılması ve temyize gidilmesi girişimleri her defasında yargıç tarafından geri çevrilmiştir. Keza Eyalet Yüksek Mahkemesine yapılan başvurular da sonuçsuz kalmıştır. En son noktada daha önce değindiğimiz gibi Eyalet Valisi Fuller tarafından kurulan bir komite konuyla ilgili genel bir inceleme yapmış ancak verdikleri raporda mahkemenin kararı doğru bulunmuştur. Tüm süreç boyunca mahkemeye yapılan davanın tekrar görülmesi ya da ve temyiz talepleri yargıç tarafından reddedilmiştir. Yargıç Thayer'in önyargılı ve olumsuz tutumu nedeniyle geri çevirdiği bir temyiz başvurusuyla ilgili olarak "önceki gün bu anarşist piçlere ne yaptığımı gördünüz mü?" demiştir (Temkin, 2009, s. 23). Kullandığı bu ifadeler daha sonra infazların

gerçekleştiği 1927 yılında ortaya çıkmış ve gazetelere yansımıştır. Romanda infazın gerçekleşeceği gecenin akşamında oldukça gergin bir şekilde evinde olan yargıcın her zaman gittiği Protestan kilisesine yoğunluktan ve yorgunluktan gidemediği için kilisenin rahibini yemeğe davet ettiğini görmekteyiz. Papaz ile yapacağı sohbetin onu rahatlatacağını düşünmektedir. Rahibin yargıca söylediği şu sözleri oldukça ilgi çekicidir: “Tıpkı papazlık gibi, yargıçlık da Tanrının isteğinin bir uzantısı olarak alınmalıdır. Yargı olmazsa anarşi olur. Papaz olmazsa dinsizlik olur. Biz ikimiz de sürüye yön veren, onu koruyan çobanlarız. Bizim benzerliklerimiz, bir madalyonun iki yüzü gibidir” (Fast, 1975, s. 165). Yazar Fast yerleşik düzenin iki temsilcisini bir araya getirerek sistemin nasıl korunduğunu açık bir biçimde sunmuştur. Sohbet yargıcın göçmenlere karşı ön yargılı ve nefrete varan sözleriyle devam etti: “Yabancılar geldi. Esmer tenli, iğrenç, korkak, gözünüzün içine bakmaktan ürken adamlar. Buraya kendi dillerini getirdiler, ahır gibi kulübelerde oturmaya başladılar ve ülkenin dört bucağına suratlarındaki karanlığı yaydılar. Onlardan nasıl da nefret ediyorum!” (168). Bu sözler üzerine rahibin nefret duygusunun kötü bir şey olduğunu söylemek üzere yargıç devam etti: “Bu yabancılar o lanet olası kışkırtıcılıklarıyla, o lanet olası bildirileriyle buraya geldiler... Her yere sokulup ‘Daha çok ücret! Daha fazla para! Patronlar kötüdür! Onun sahip olduğu şeyler neden sizi olmasın’ diye fit soktular” (168). Sözlerden anlaşılacağı üzere yargıç bir yandan göçmenlerin tenlerinden, dillerinden ve geçmişlerinden dolayı ırkçı bir tutum sergilemekte, ardından kapitalist düzenin göçmenlerin anarşist fikirleri yüzünden tehdit altında olduğunu vurgulamaktadır. Elbette yazar tarafından seçilmiş olan din, adalet ve kapitalizm konuları Amerikan müesses nizamının ayaklarını oluşturmakta ve yerleşiklerin göçmenlere karşı duruşunu sergilemektedir.

SONUÇ

Çalışmamızda incelediğimiz *Suçsuzlar* romanı aracılığıyla Amerikan tarihinde Sacco ve Vanzetti davası olarak bilinen olayın Amerikan kültüründe ve toplumdaki yansımaları ve yapıları ortaya koymayı amaçladık. Romanın tarihsel bağlamı ile edebiyat-tarih kesişmesindeki temsili üzerinden yerleşikler ile göçmenlerin karşıtlığı, kurulu düzenin korunması ve devam etmesi adına işleyen sistemin mekanizmalarını anlamaya çalıştık. Geleneksel tarih içinde fazla yer bulamayan “öteki”yi ortaya çıkarmak adına yine geleneksel tarihte fazla yer bulmayan gündelik hayatı, sıradan insanı, küçük detayları ön plana çıkararak tarihte önemli olan kişi ve kurumları sıradanlaştırarak tüm olguları eşit seviyede ele almaya dikkat ettik. Buradaki yaklaşım tarihin seçkinci bakış açısıyla yerleşiklerin tarihi değil toplumun her bireyinin olabildiğince içinde olduğu geniş bir kültürel anlatının ortaya konulmasıdır. Sacco ve Vanzetti davasıyla ilgili edebi bağlamda ilk eser Upton Sinclair’in *Boston* isimli romanıdır. 1928 yılında *Boston: Güncel ve Tarihsel Roman* adıyla yayınlanan eserin hem tarihsel hem de edebi gazeteciliğe örnek olacak bir çalışma olarak değerlendirmek mümkündür. İkinci olarak çalışmamızın da malzemesi olan *Suçsuzlar* romanı bu konuyu işlemiştir.

Çalışmamızın çıkarımlarına geri dönecek olursak, kuramsal bağlamda tarih ve edebiyat arasındaki kesişme ve işbirliği çıkış noktamız olmuştur. Her iki disiplinin temelde birbiriyle ilişkili olayları ya da kişileri ele alan anlatı yazdığını, tarihinin belgeler üzerinden somut metnini oluştururken edebiyatçının ya da roman yazarının yine belge ve bilgiler üzerinden edebi, yaratıcı ve kurgusal metinler yaratabildiğini görmekteyiz. Edebiyat için hiyerarşi olmadan her konu, her insan birer hikâye malzemesidir. Örneğin romanda değindiğimiz Portekiz göçmeni gencecik Mederious’un cezaevinde sonlanan kısacık hayatı bir roman içinde çok uzun ve değerli bir hikâyeyi temsil edebilmektedir. Zira bu kadar kısa ömrün içine bu kadar çok suçu nasıl sığdırdığı bir roman yazarı

için merak konusudur ve bu sıradan gözükken gencin aslında kurulu düzenin kurbanı olduğu ve aslında bu durumda olan büyük bir kesimi temsil ettiğini roman sayesinde görmekteyiz. Tarih açısından bakıldığında bu kişi sıradan bir suçludur. Vurgulamaya çalıştığımız nokta edebiyat ve tarihin bir arada daha güçlü olduğu, tarihsel dönemlerin çok boyutlu ve geniş bir perspektiften ele alınmasında edebiyat anlatılarının çok değerli olduğunu hatta tarihsel bilinci oluşmasında daha geniş bir kitleye ulaşarak etkili olacaktır.

Çalışmamızın ikinci kısmında romanın geçtiği dönemin tarihsel olgularına yer vererek dönemin “kıızıl korku” üzerinden yaratılan iklimini ele aldık. Buna göre Amerika’daki müesses nizam çıkardığı kanunlar ve kullandığı devlet gücü ile kurulu toplumsal düzenin ideolojisine tehdit olarak gördüğü anarşizm, sosyalizm, komünizm, radikalizm, göçmenler, işçi sendikaları ve bu yapıları temsil eden her kesime karşı önlemler almakta, özellikle Palmer baskınları olarak bilinen süreç ile sert uygulamalar yapmıştır. Bu tarihsel veriler aynı zamanda yedi yıl sürecek Sacco Vanzetti davasının görünmeyen kısmıyla ilgili alanlarına ışık tutmaktadır. Ardından romanın bize sunduğu yerleşik ve göçmenler arasındaki karşıtlığın örnekleri üzerinden yapabileceğimiz çıkarımlarda beyaz Amerika’nın göçmenlere ve farklı düşüncede olan kesimlere son derece ön yargılı olduğu, yabancı düşmanlığının nefret düzeyine geldiği ve devletin ve sistemin aygıtlarının bu tutumu sonuna kadar desteklediğini görmekteyiz. Bu aygıtların başında adalet sistemi ya da uygulayıcıları, akademi ve gazeteler gelmektedir. Ülkenin en itibarlı kurumlarının başında gelen Harvard ve M.I.T. Üniversitelerinin rektörleri, eyalet valisi ve mahkeme yargıcı ortak bir görüşte birleşip adil bir yargılama gerçekleştirilmeden Sacco ve Vanzetti’yi elektrikli sandalyeye gönderilmesine katkı sağlamaktadır. Elbette, bu karanlık dönemde parlayan ceza hukuku profesörü Frankfurter’in çabalarını göz ardı etmemek gerekmektedir, ancak çabaları yeterli olmayacaktır. Keza gazetelerin bu olaya ilgi göstermemesi ve mesafeli olması yine yerleşik düzenin korunması bağlamında değerlendirilebilir. Tek örnek olarak *Boston Herald* gazetesinin Mederious’un itirafçı olma girişimi sonucu davanın tekrar görülmesi girişiminin yargıç tarafından reddedilmesi üzerine göstermiş olduğu tepki ve eleştiridir. Ancak bu da sonucu değiştirmeyecektir. Bununla birlikte Vanzetti’nin tüm adalet mekanizması ve ilgili kurumlar ile ilgili yaptığı tespit durumu açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

Dünyanın sorunu, sorumluluğun olmamasıdır. Mahkemede savcı, orada olmamızın kendi hatası olmadığını söylüyor. İnsanları soruşturmak için maaş alıyor ve yapacak başka bir şeyi yok. Yargıç, jüriyi kanuna göre görevlendirmenin dışında davayla hiçbir ilgisi olmadığını ve Jürinin kararı verdiğini söylüyor. Jüri, yol göstermesi için hâkime baktıklarını dolayısıyla sorumlu olmadıklarını söylüyor. Sonra Valiye soruyorsunuz o da bunun danışma komitesine bağlı olduğunu söylüyor. Ancak komite, davayı belirleyen tanıklar olduğunu söylüyor. Tanıklar, istemeden buldukları yerde olduklarını ve çağırılmayı istemediklerini söylüyorlar. Ve sonra hücrelerimizin önünde gardiyanlar durmakta. Bizim için üzgün olduklarını ancak bu konu hiç bir şey yapamayacaklarını söylüyorlar. Sonra bizi sandalyeye bağlamaya geldiklerinde, bununla kendilerinin hiçbir ilgisi olmadığını çünkü hayatlarını bu şekilde kazandıklarını söyleyecekler. Sanırım sadece Nick ve ben sorumluyuz. (Temkin, 2009, s. vi)

İlerleyen yıllarda ABD bu dava ile ilgili hesaplaşmasını zaman zaman yapmış ve belki de en önemlisi idamların 50.yıl dönümünde yani 23 Ağustos 1975 günü Massachusetts Eyalet Valisi Michael Dukakis resmi bir bildiri yayınlayarak bu tarihi Sacco ve Vanzetti’yi Anma günü belirlemiş ve bu iki göçmenin isimlerinden her türlü leke ve aşağılamanın sonsuza kadar

kaldırıldığını ilan etmiştir (Tejada, 2012, s. 288). Dukakis, bu insanların suçlu ya da suçsuz olmasından çok adil bir yargılama yapılmadan ölüm cezasına mahkûm edildiklerini vurgulamıştır. İnfazların 70.yılı olan 23 Ağustos 1997 tarihinde ise Sacco ve Vanzetti'nin yüzlerini içine alan bir kabartma heykelinin Boston Halk Kütüphanesindeki açılışı dönemin Boston Belediye Başkanı Thomas Menino ve Eyalet Valisi Paul Cellucci tarafından gerçekleştirilir. Adlarından da anlaşılabilir gibi hem vali hem de belediye başkanı İtalyan kökenli yani İtalyan göçmeni ailelerden gelmişlerdir. Romanda da önemli yer alan, Sacco ve Vanzetti davası için bir hayli uğraşan ve müesses nizamı karşısına alan Felix Frankfurter ilerleyen dönemde Demokrat Parti'den Başkan seçilen Franklin Roosevelt tarafından ABD Anayasa Mahkemesi'ne yargıç olarak atanmıştır.

Sacco ve Vanzetti davası, infazların gerçekleştiği 1927 yazında başta Boston ve New York olmak üzere Amerikan kentlerinde ardından ise tüm dünyada protestolara ve işçi grevlerine neden olmuştur. Özellikle infaz günü olan 22 Ağustos 1927 günü Londra, Rio de Janeiro, Moskova, Sidney ve Bombay gibi dünyanın farklı kıtalarında bulunan ülkelerde ve şehirlerde gösteriler ve iş bırakma eylemleri gerçekleşmiştir (Fast, 1975, s. 234-235). Aslında 1921 yılında biten mahkeme ve verilen ölüm cezaları savunmanın girişimleri ve itirazlarına bağlı olarak 1927 yılına kadar ertelenmiştir. Bu süreçte her ne kadar tanınmış birçok Amerikan aydın ve yazarı ile işçi sendikaları Sacco ve Vanzetti davasının yeniden yapılmasını talep etmiş, hatta bu amaç için kurulan savunma komitelerini desteklemiş olsa da Eyalet Valisi'nin ifadesiyle “Altı yıldır, birtakım erteleme yöntemleriyle, peşpeşe ileri sürülen istemlerle, infazın geri bırakılması için akla gelecek her yoldan” yararlanılmıştır denerek bütün kapılar kapatılmıştır (134). Bu süreçte sıradan iki göçmen bir anda tüm dünyanın tanıdığı isimlere dönüşmüş, Amerikan yerleşiklerinin “ötekilere” karşı duyduğu önyargı, nefret ve yabancı düşmanlığı ile bu tutumların müesses nizam mekanizmalarında nasıl yer aldığı ortaya çıkmıştır. Vanzetti'nin ölüme gitmeden önce söylediği bu sözler yaşanan tüm süreci onlar açısından kısaca özetlemiştir: “Bütün bunlar olmasaydı, ömrümü sokak köşelerinde beni hakir gören insanlara dil dökmekle geçirecektim. Bilinmeden, tanınmadan, başarısız bir yaşamın sonunda ölüp gidecektim. Oysa şimdi biz, birer başarısızlık örneği değiliz. Bu ölüm, bizim başarımız ve zaferimiz oluyor” (185).

KAYNAKÇA

- Avrich, P. (1991). *Sacco and Vanzetti: The Anarchist Background*. Princeton University Press.
- Barker, C. (2003) *Cultural Studies Theory and Practice*. SAGE.
- Campbell, N. & Kean, A. (2016). *American Cultural Studies: An Introduction to American Culture* (4. baskı.). Routledge.
- Deery, P. (2014). The Writer: Howard Fast. *Red Apple: Communism and McCarthyism in Cold War* (39–74). Fordham University Press. Erişim Adresi: <https://www.jstor.org/stable/j.ctt13x00nd>
- Fast, H. (1975). *Suçsuzlar*. (S.Cılızoğlu, Çev.) 2. baskı. İstanbul: Payel Yayınevi.
- Frankfurter, F. (1927, March). The Case of Sacco and Vanzetti. *The Atlantic Monthly*. Erişim Adresi: <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/1927/03/the-case-of-sacco-and-vanzetti/306625/>
- Friedman, I. C. (2005). *Freedom of Speech and the Press*. Facts on File Inc.

- Gage, B. (2009). *The Day Wall Street Exploded: A Story of America in Its First Age of Terror*. Oxford University Press.
- Glickman, L. B.(2008). The Impact of the Culture Concept on Social History. In K. Halttunen (Ed.), *A Companion to American Cultural History* (ss. 396-405). Blackwell Publishing.
- Greenblatt, S. (2005). *The Greenblatt Reader* (ed. Michael Payne). Blackwell Publishing
- House Un-American Activities Committee*. National Archives Harry S. Truman Library (t.y).
Erişim Adresi: <https://www.trumanlibrary.gov/education/presidential-inquiries/house-un-american-activities-committee>
- Kırtunç, A. L. (2007). Çengelde Sallanan Amerikan Rüyası. *Doğu Batı*, 42.
- Marshall, P. (2010). *Demanding the Impossible: A History of Anarchism*. PM Press.
- Massey, D. (1995). The New Immigration and Ethnicity in the United States. *Population and Development Review*, 21(3), 631-652. Erişim Adresi: www.jstor.org/stable/2137753
- McCarthy Hearings Published*. United States Senate. (t.y.) Erişim Adresi: https://www.senate.gov/reference/reference_item/mccarthy.htm
- Musmanno, M. (1961). The Sacco-Vanzetti Case: A Miscarriage of Justice. *American Bar Association Journal*, 47(1), 28-35. Erişim Adresi: <http://www.jstor.org/stable/25721412>
- Nayar, P. K. (2010). *Contemporary Literary and Cultural Theory. From Structuralism to Ecocriticism*. Pearson.
- Painter, N. (1971). Jim Crow at Harvard. *New England Quarterly*, 64(4). Erişim Adresi: http://www.nellpainter.com/assests/pdfs/articles/A03_JimCrow.pdf
- Pollak, O. (1983). Antisemitism, the Harvard Plan, and the Roots of Reverse Discrimination. *Jewish Social Studies*, 45(2), 113-122. Erişim Adresi: <http://www.jstor.org/stable/4467214>
- Sorin, G. (2012). *Howard Fast: Life and Literature in the Left Lane*. Indiana University Press.
- Southgate, B. (2014). *History Meets Fiction*. Routledge.
- Temkin, M. (2009). *The Sacco-Vanzetti Affair: America on Trial*. Yale University Press.
- Tejada, S. (2012). *In Search of Sacco and Vanzetti*. Northeastern University Press.
- Uysal, Z. (2011). *Edebiyatın Omzundaki Melek Edebiyatın Tarihle İlişkisi Üzerine Yazılar*. İletişim.
- Zimmer, K. (2015). *Immigrants against the State: Yiddish and Italian Anarchism in America*. University of Illinois Press.
- Veese, H. A. (Ed.) (1989). *The New Historicism*. Routledge.
- Watson, B. (2007). *Sacco & Vanzetti: The Men, the Murders, and the Judgment of Mankind*. Penguin.
- White, H. (1975). *Metahistory*. The John Hopkins UP.
- White, H. (1996) *The Tropics of Discourse: Essays in Cultural Criticism*. The John Hopkins UP